

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özel Tüketim Vergisi Kanunu ve Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu ile Harçlar Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi, genel gerekçesi ve madde gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mehmet Akif HAMZAÇEBİ

İstanbul Milletvekili

Ekleri:

- Genel gerekçe,
- Madde gerekçeleri,
- Kanun teklifi.

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 10 uncu maddesinde yer alan “Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” ve 61 inci maddesinde yer alan “Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.” hükümlerine uygun olarak vergi mevzuatımızda çeşitli muafiyet ve istisna hükümleri düzenlenmiştir. Bu hükümlerin düzenlenmesi sırasında istisna veya muafiyet hükümlerinin istismar edilerek vergi kaybı ortaya çıkmamasına özen gösterildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu özenin;

i. Fiziksel ya da zihinsel engeli nedeniyle Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 75 inci maddesine göre “H” sınıfı (1/1/2016 tarihinden itibaren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda engelli kişinin kullanacağı araçta bulunması gereken özel tertibat listesinde yer almadığı için) sürücü belgesi verilmeyen ve ulaşımı birlikte ikamet ettiği kişilerce sağlanmak zorunda kalan kişiler açısından % 90 ve üzerinde engellilik derecesi bulunmadığı,

ii. “H” sınıfı (1/1/2016 tarihinden itibaren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda işitme cihazı kullanması kaydıyla ehliyet alabileceği belirtilenlerden) sürücü belgesi bulunan ve işitme engelli olmasına rağmen “engelliliğine uygun tertibat” bulunan araç kullanması gerektiği şeklinde rapor alamadığı ve otomatik vitesli araçlar da bu kapsamda kabul edilmediği,

Gerekçesiyle zihinsel engellilerle işitme engelliler için Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) muafiyeti ile Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) istisnasını uygulanamaz hale getirdiği görülmektedir.

Oysa bu durum yukarıda belirtildiği üzere Anayasamızın 10 ve 61 inci madde hükümlerinin göz ardı edilmesi anlamına geldiği gibi zihinsel engelliler ile işitme engelliler açısından bir haksızlık niteliğindedir. Çünkü zihinsel engelli kişilerin topluma kazandırılmaları ve kendi hayatlarını devam ettirecek eğitim almaları ya da sağlık sorunlarının çözülmesinde veya sosyal faaliyetlere katılmalarında ulaşimleri büyük önem arz etmektedir.

Zihinsel engellilerin taşınmasının birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olunan kişilerce engellinin taşınmasına uygun araçla sağlanması halinde bunların ÖTV muafiyetinden yararlanamamaları uluslararası uygulamalara da uymamaktadır. AB üyesi ülkelerde, örneğin İrlanda’da, aile fertlerinin engelli olması halinde

muafiyetin engellilerin birlikte ikamet etme ve ulaşımın muafiyet uygulanan araçla sağlanması şartlarına bağlandığı görülmektedir.

Ülkemizde doğuştan işitme kaybı oranının % 0,1 - 0,2 yani yaklaşık 1.300 - 2.600 çocuğun işitme engelli olarak topluma katıldığı, TÜİK'in 2010 yılı araştırmasına göre toplam engelli nüfusun %5,6'sının işitme engelli ve bunların %78,8'inin %40-69 arasında engellilik derecesine sahip olduğu, ancak işitme engellilerin yaklaşık % 27,5'inin ilköğretim, ortaokul veya lise eğitimi aldığı ve araç kullanma oranının da en fazla bu oranda olabileceği göz önünde bulundurulduğunda işitme engellilere sağlanacak vergi muafiyet veya istisnasının ciddi bir istismar riski taşımayacağı düşünülmektedir.¹ Ayrıca işitme kaybının ileri olmasının bir göstergesi de işitme cihazı kullanma olduğu göz önüne alınırsa sadece bunlara yönelik bir muafiyet de istismar riskini daha da daraltacaktır.

Yukarıda belirtilen haksızlığı ortadan kaldırmak için Kanun teklifimizle zihinsel engelli olduğu için sürücü belgesi verilemeyeceği tam teşekküllü hastane raporuyla tevsik edilen ve ulaşımını birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olan kişilerce sağlanacak zihinsel engelliler için yapılacak araç iktisapları ile (H) sınıfı sürücü belgesi olup işitme cihazı kullanmak zorunda olanların otomatik vitesli araç iktisapları da ÖTV muafiyeti ile MTV istisnası kapsamına alınmaktadır.

Öte yandan Türkiye nüfusunun yüzde 12'sini oluşturan engelli bireylerin, yakınlarının, engellilere hizmet vermek amacıyla kurulmuş olan kurumlar ve engelli örgütlerinin engellilerle ilgili düzenlemelerin ne gibi hak ve yükümlülükler getirdiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları kanaati de yaygındır. Bu nedenle herhangi bir kurumdan hizmet almak isteyen bir engelli, hiç hak etmediği bir biçimde çeşitli güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Engelliler bazen yaşamsal haklarını kullanamamakta, zaman zaman da mağdur olmaktadır.

Ülkemizde yaşayan engelliler bakımında yaşamsal öneme sahip bir düzenleme 5378 sayılı Yasa ile yapılmış ve Türk Ceza Kanununun 122'nci maddesine "**özü nedeni ile ayrımcılık yapılamayacağı**" ibaresi eklenmiştir. Bu yasal düzenleme engellilerin engellerinden dolayı hiçbir biçimde ve hiç kimse tarafından ayrımcı uygulamalara tabi tutulamayacağı anlamına gelmektedir.

Ancak günümüzde yine de engellilere yönelik çeşitli ayrımcı uygulamalar olabilmekte ve yasa hükümleri hak tecavüzlerini engelleme bakımından yetersiz kalmaktadır. Bunun temel nedenlerinden birisi engellilerin ezici bir çoğunluğunun ekonomik olarak yoksul olup kendilerine yönelik ayrımcı uygulama ve hak tecavüzlerini mahkemelere taşıma ve dava açma konusunda yargı masraflarını karşılayamayacak durumda olmalarıdır. Engellilerin dava masraflarını

¹ TÜİK, Türkiye Özürlüler İdaresi ve Gazi Üniversitesinin verileri

karşılayamamaları kendilerine yönelen saldırı ve hak tecavüzlerini yargıya taşımaktan vazgeçme yönünde caydırıcı bir rol oynamaktadır. Bu engelin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Anayasa'nın 10'uncu maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikle "... özürölüler, ... için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz" hükmü getirilerek engelliler lehine pozitif ayrımcılık yapılabileceği açıklığa kavuşturulmuştur.

Bu nedenle engelli bireyler ile engellilere hizmet vermek amacıyla kurulmuş olan kurumlar ve engelli örgütlerinin engelliliğe dayalı ayrımcılık nedeniyle açtıkları davalar ile buna ilişkin takiplerin harçtan istisna edilmesi ihtiyacı vardır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 – Zihinsel engelli olduğu için sürücü belgesi verilemeyeceği tam teşekküllü hastane raporuyla tevsik edilen ve ulaşımları birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olan kişilerce sağlananlar, engelliliği veya malullüğü % 90'ın altında kaldığı gerekçesiyle ÖTV istisnasından yararlanamamaktadır. ÖTVK' nin 7 nci maddesi hükmü; ailesinde zihinsel engelli olan ve bunların eğitim, sağlık veya sosyal faaliyetlere katılmaları için gerekli ulaşım araçlarınının iktisabında vergi istisnası uygulanmasına imkan sağlamamaktadır. Çünkü zihinsel engellilik durumları istisna için aranan araçları bizzat kullanamayacak olma şartını sağlarken engelliliğin sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye bulunmasını gerektirmemesi nedeniyle bu şart sağlanamamaktadır. Bu haksızlığı ortadan kaldırmak için "H" sınıfı (1/1/2016 tarihinden itibaren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda engelli kişinin kullanacağı araçta bulunması gereken özel tertibat listesinde yer almadığı veya ehliyet verilmesi uygun görülmediği için) sürücü belgesi verilmeyen ve ulaşımları münhasıran bu madde kapsamında temin edilecek araçlarla sağlanacak zihinsel engelliler için yapılacak araç iktisapları da vergi istisnası kapsamına alınmaktadır.

"H" sınıfı sürücü belgesi bulunan ve işitme engelli olmasına rağmen "engelliliğine uygun tertibat" bulunan araç kullanması gerektiği şeklinde rapor alamadığı ve otomatik vitesli araçlar da bu kapsamda kabul edilmediği için işitme engelliler ÖTV istisnasından yararlanamamaktadır. ÖTVK' nin 7 nci maddesinin tedvin tarzı işitme engellilere yönelik bir haksızlık niteliğindedir. Bu haksızlığı ortadan kaldırmak için "Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda işitme cihazı kullanması kaydıyla ehliyet alabileceği belirtilenlerden ("H" sınıfı) sürücü belgesi sahibi işitme engellilerin münhasıran otomatik vitesli araç iktisabı da vergi istisnası kapsamına alınmaktadır.

Madde 2 – Zihinsel engelli olduğu için sürücü belgesi verilemeyeceği tam teşekküllü hastane raporuyla tevsik edilen ve ulaşımları birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olan kişilerce sağlanacak zihinsel engelliler için yapılacak araç iktisapları ile H sınıfı sürücü belgesi olup işitme cihazı kullanmak zorunda olanların otomatik vitesli araç iktisapları için Teklifimizin 1 inci maddesiyle öngörülen özel tüketim vergisi istisnası bu maddeyle motorlu taşıtlar vergisine de teşmil edilmektedir.

Madde 3 – Harçlar Kanununun 13'üncü maddesine eklenen fıkra ile engelli bireylerin engelliliğe dayalı ayrımcılık nedeniyle açtıkları davalar ile buna ilişkin takiplerin istisna edilmesi öngörülmüştür.

Madde 4 – Yürürlük maddesidir.

Madde 5 – Yürütme maddesidir.

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU VE MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU İLE HARÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1 – 6.6.2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin (2) numaralı bendinin (b) ve (c) alt bentlerinin sonuna sırasıyla aşağıdaki parantez içi hükümler eklenmiştir.

“(Zihinsel engelli olduğu için sürücü belgesi verilemeyeceği tam teşekküllü hastane raporuyla tevsik edilen ve ulaşımları birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olan kişilerce münhasıran bu madde hükmünden yararlanılarak iktisap edilen araçla sağlanacak kişilerde ayrıca sürekli olarak tekerlekli sandalyeye binme veya sedye kullanma şartı aranmaz.)”

“[Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda işitme cihazı kullanması kaydıyla ehliyet alabileceği belirtilenlerden (“H” sınıfı) sürücü belgesi sahibi işitme engellilerin münhasıran otomatik vitesli araç iktisabı engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibatlı araç iktisabı sayılır.]”

Madde 2 – 18.2.1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin sonuna aşağıdaki parantez içi hükümler eklenmiştir.

“(Zihinsel engelli olduğu için sürücü belgesi verilemeyeceği tam teşekküllü hastane raporuyla tevsik edilen ve ulaşımları birlikte ikamet ettiği ya da bakmakla yükümlü olan kişilerce münhasıran bu madde hükmünden yararlanılarak iktisap edilen araçla sağlanacak kişilerde ayrıca sürekli olarak tekerlekli sandalyeye binme veya sedye kullanma şartı aranmaz.)”

“[Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe göre istenen sağlık raporunda işitme cihazı kullanması kaydıyla ehliyet alabileceği belirtilenlerden (“H” sınıfı) sürücü belgesi sahibi işitme engellilerin münhasıran otomatik vitesli araç iktisabı engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibatlı araç iktisabı sayılır.]”

Madde 3 – 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu’nun 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(k) Engelliler ile engellilerin haklarını korumayı veya yaşamlarını kolaylaştırmayı amaçlayan derneklerin engelliliğe dayalı ayrımcılık nedeniyle açtıkları davalar ile buna ilişkin takipler”

Madde 4 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Madde 5 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.